

การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ : กรณีศึกษา
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
Best Practice In Academic Administration : Case Study
Of Kalasin Special Education Center

รัฐวิชัย ทักขนท์¹

ธีระพล เพ็งจันทร์²

Ruttavit Thuckhanon¹

Teeraphol Peagchan²

Received: March 28,2024 Revised: May 25,2024 Accepted: May 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์และ 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกรณีศึกษา (Case Study) กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 43 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ร่วมกับแบบสังเกต โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับ ด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวคิดและองค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) สถานศึกษามีการกำหนดจุดมุ่งหมายชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ครอบคลุมทุกประเภทความพิการ หลักสูตรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการโดยใช้แบบประเมินที่มีความหลากหลาย 3) รูปแบบของการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้มีผลการพัฒนาศักยภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) กระบวนการควบคุมคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา มีความชัดเจน เน้นพัฒนาจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งอย่างมีคุณภาพ และ 5) สถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมถึงสามารถนำมาเป็นฐานข้อมูลในการเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹² Faculty of Education, Udonthani Rajabhat University.

¹ Corresponding author Email: babypaino13@gmail.com

คำสำคัญ: การปฏิบัติที่เป็นเลิศ, การบริหารงานวิชาการ, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The research objectives are to 1) study the concepts and elements of excellent practice in academic administration of Kalasin Special Education Center. 2) To study best practices in quality academic administration of Kalasin Special Education Center. This research is a qualitative case study research. The target group consisted of 43 people, consisting of educational institution administrators. Head of the academic administration group, teachers, parents, and basic educational institution committee members the tools used in this research were interviews and observation forms. The researcher used the obtained data to check the completeness of the data collection received. By means of triangulation of data collection methods. The research results found that.

1) Concepts and elements of best practice in academic administration of Kalasin Special Education Center has a total of 5 areas, consisting of the development of educational institution curriculum. measurement and evaluation educational supervision Development of internal quality assurance systems and educational standards and the development and use of technological media innovation for education. Which the researcher obtained from the synthesis of academic documents and related research.

2) Best practices for quality academic administration of Kalasin Special Education center.together with 1) the educational institution has clearly defined objectives. Consistent with the context of the educational institution. Covers all types of disabilities. The curriculum is diverse. Flexible, taking into account individual differences. 2) Educational institutions assess development using a variety of assessments. 3) The form of effective internal supervision results in the development of potential in accordance with the set goals. 4) The process of quality control and evaluation of educational quality is clear, emphasizing the development of weak points and strengthening strengths effectively. quality and 5) Educational institutions can link information in educational institution management. Including being able to use it as a database to link to other agencies efficiently.

Keywords: Best Practice, Academic Administration, Special Education Center

บทนำ

เป้าหมายในการพัฒนาประชากรของชาติในทุกด้านและในทุกช่วงวัยให้สามารถเป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ ด้วยการสร้างโอกาสและส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในสังคม ภายใต้ยุทธศาสตร์ของชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษามูลนิธิศาสตราจารย์ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 นั้น มีแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ดีสมวัย ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และสร้างระบบการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่มีการกำหนดกรอบทิศทางในการ

จัดการศึกษาให้คนไทยทุกคน สามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษา ที่มีคุณภาพรวมถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 ที่มีเป้าหมายการพัฒนา โดยเฉพาะ หมายเหตุที่ 12 ส่งเสริมสมรรถนะมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต รวมทั้งนโยบาย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่ได้กำหนดโดยสอดคล้อง กับแผนระดับต่าง ๆ ของประเทศ (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา เกิดจากการที่สถานศึกษาที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้าน ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ เพื่อที่สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่จะสามารถ เรียนรู้เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ อันจะส่งผลให้สามารถพัฒนาประเทศได้ (กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์, 2565 : 3) ปัจจุบันได้มีการบริหารงานวิชาการเพื่อความเป็นเลิศ เป็นสิ่งสำคัญที่จะ สามารถนำพาสถานศึกษาทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่น ๆ สร้างความศรัทธาให้กับ ผู้ปกครองในคุณภาพของการบริหารจัดการของสถานศึกษา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ที่จะส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาของสถานศึกษา (Ussavanuphap, et al., 2017) ซึ่งจะเป็นอีก ช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครอง มั่นใจในสถานศึกษาส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะนำบุตร หลานเข้ารับบริการทางการศึกษาในสถานศึกษา (Chaiyadith, et al., 2017)

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มีการดำเนินงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานของทาง ภาครัฐและเอกชน ได้มีการดำเนินการขยายการให้บริการมาโดยลำดับในลักษณะต่าง ๆ มีการดำเนินงาน ในลักษณะของเครือข่ายที่ให้บริการแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และ โรงเรียนในการฟื้นฟูสมรรถภาพ การเตรียม ความพร้อมให้แก่เด็กพิการ และส่งต่อไปยังโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการหรือโรงเรียนเรียน ร่วม ซึ่งมีปรัชญาและความเชื่อด้านการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการที่ว่าสิทธิมนุษยชน เด็กทุกคนมีโอกาส เท่าเทียมกันในการรับบริการทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการตระหนักและเห็นความจำเป็นจะต้อง พัฒนาการศึกษาพิเศษ ให้แก่คนพิการ หรือผู้ที่บกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ เพื่อให้ คนพิการซึ่งเป็นกลุ่มด้อยโอกาส ได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่าง กว้างขวางทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ จึงได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษด้านคนพิการ ขึ้น เพื่อให้เป็นแผนแม่บท ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2538 เพื่อให้ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนรายละเอียดแผนงาน โครงการและงบประมาณต่อไป ซึ่งในแผนดังกล่าวได้กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการด้านการบริการ ว่าจัดให้มีศูนย์หรือหน่วยงานให้บริการด้านการปรึกษา แนะนำ วินิจฉัยความพิการ ตลอดจนช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มแก่คนพิการทุกวัย และครอบคลุมโดยในระยะเร่งด่วน ได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษที่เป็น ส่วนกลาง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่จัดตั้งประจำเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษที่จัดตั้งประจำ จังหวัดขึ้น (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นสถานศึกษาของรัฐ ภายใต้สังกัดของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม กล่าวคือ ศูนย์การศึกษาพิเศษจะต้องดำเนินการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความ พร้อมเด็กพิการประเภทต่าง ๆ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ เพื่อช่วยเหลือคนพิการให้ได้รับการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยวิธีการ

ที่หลากหลาย โดยความร่วมมือกันระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษ ครอบคลุม ชุมชน ภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ ที่จะสามารถส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนา ศักยภาพคนพิการได้ โดยยึดหลักการที่ว่าให้เด็กพิการทุกคนได้รับโอกาสเข้าสู่ระบบการศึกษาและ สวัสดิการอื่น ๆ ได้อย่างยิ่งขึ้นในศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่จัดตั้งขึ้นทั้ง 77 จังหวัด ซึ่งปัจจุบันศูนย์การศึกษา พิเศษแต่ละแห่งมีการดำเนินการในการบริหารงานวิชาการที่มีแตกต่างกันรวมถึงนโยบายของผู้บริหาร สถานศึกษาด้านวิชาการก็มีความแตกต่างกัน มีเพียงศูนย์การศึกษาพิเศษไม่กี่แห่ง ที่เป็นสถานที่สำหรับ ศึกษาครูงานในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะกระบวนการและแนวทางในการพัฒนาเด็ก พิการซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์เป็น สถานศึกษาที่ได้การยอมรับในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 มีการบริหารจัดการด้านวิชาการในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการที่มีรูปแบบที่หลากหลายมีผลการ ประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อยู่ในระดับดีเยี่ยมทั้ง 3 มาตรฐาน รวมถึงอีกหลายรางวัลที่สามารถยืนยันได้ว่าสถานศึกษามีการ บริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศ ศูนย์การศึกษาพิเศษหลายแห่งเข้าศึกษาครูงานและนำรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนไปใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษอื่น ๆ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบของการปฏิบัติที่ เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ รวมถึงการนำเสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของกระบวนการ บริหารด้านการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ เพื่อถอดบทเรียนนำเสนอเพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการ บริหารจัดการสถานศึกษาด้านการบริหารวิชาการที่เป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเลือกแบบ เฉพาะเจาะจง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้คำตอบเชิงลึกของคำถามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ (Miles and Huberman, 1994) (อ้างอิงใน ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559) ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน
2. หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน
3. ครูผู้สอน จำนวน 8 คน เลือกจากครูประจำชั้นของแต่ละห้องเรียน
4. ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน เลือกจากผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

5. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน เลือกจากกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นรวมผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยต้องการได้ข้อมูลที่เป็นจริงและหลากหลาย จึงไม่ได้กำหนดหัวข้อในการสังเกตและสัมภาษณ์ที่ตายตัว แต่ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดกรอบประเด็นการสังเกต การสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย ในการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา

2. นำเสนอรอบประเด็นที่ใช้ในการสังเกต การสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลจากเอกสาร เสนอต่อประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของประเด็นการสังเกตและการสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยแก้ไขข้อบกพร่องของประเด็นการสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารข้อมูล ในสาระที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ตามที่ได้รับคำแนะนำจากประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และจากเอกสารข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยเป็นการสังเกตในภาคสนาม (Field Observation) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบเข้าไปอยู่ในสถานศึกษา เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้เห็นสภาพและกระบวนการในการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน สภาพสถานที่ชุมชนและสถานศึกษา โดยการสังเกตจากผู้มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในด้านวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการครูผู้สอน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน รวมถึงชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สภาพทั่วไป ที่ตั้ง ความเป็นอยู่ ความร่วมมือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้มารับบริการ การรับรู้นโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ สังเกตสภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ความเป็นมา ประวัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ตั้ง ข้อมูลพื้นฐาน ปรัชญา วิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย พันธกิจ โครงสร้างการบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ ผลของการจัดการศึกษา องค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการจัดการศึกษา 5 ด้าน บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกต โดยใช้เครื่องมือสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลด้านความคิดเห็นและเจตคติ มีรูปแบบการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นที่ทำการวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ในเรื่องที่วิจัยและประเด็นที่ได้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน

และครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในการสัมภาษณ์และการพูดคุยแบบเป็นกันเอง แต่ได้ข้อมูลสาระที่สำคัญต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการ

2. ประเด็นในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง ชัดเจนและครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ผู้ร่วมให้ข้อมูลในการวิจัยนั้น เกี่ยวข้องกับการค้นหาองค์ประกอบของการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผลการนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา

3. เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร รูปภาพ แผนผัง รวมถึงสมุดบันทึกต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทบทวน

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์ ได้แก่ อุปกรณ์จดบันทึก อุปกรณ์บันทึกเสียง และอุปกรณ์ถ่ายภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับ ด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาจากการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย หลังจากการถอดบทสนทนาจากการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบและจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้ว่าเพียงพอที่จะเขียนรายงานได้ครอบคลุมเนื้อหาประเด็นการวิจัยแล้วหรือไม่ หากข้อมูลที่ได้รับยังไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอที่จะเขียนรายงานการวิจัยได้

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้มาศึกษาอย่างละเอียดอีกครั้ง เพื่อนำมาจำแนกและวิเคราะห์ ข้อมูลด้านเนื้อหา (Content Analysis) ตามสภาพที่เป็นจริง แล้วสังเคราะห์เนื้อหาที่ผู้วิจัยพบเห็นหรือที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยตามกรอบประเด็น การวิจัยการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผลความต้องการจำเป็นพิเศษ ครอบคลุมทุกประเภทความพิการการนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา

3. นำข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดมาจัดทำรายงานผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามุ่งให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีพัฒนาการได้เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดไว้ในหลักสูตรของ

สถานศึกษาอย่างชัดเจน หลักสูตรมีการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำทุกปีการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรของสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ครอบคลุมทุกประเภทความพิการ สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้ปกครอง ผู้เรียนกับครูผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เลี้ยงดู ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

1.2 การวัดผลและประเมินผล ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการวัดและประเมินผลในรูปแบบของการประเมินพัฒนาการ ซึ่งการประเมินพัฒนาการอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี ซึ่งเป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยใช้แบบประเมินที่มีความหลากหลาย โดยการมีส่วนร่วมของนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมินตามกรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งพิจารณาคัดเลือกเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีการพัฒนาและทบทวนแผนฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทั้งนี้ นักสหวิชาชีพและผู้ปกครองต้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามช่วงอายุ

1.3. การนิเทศการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศจาก ผลการนิเทศติดตามการประเมินการจัดการศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา มีการประชุมระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อวางแผนร่วมกันกำหนดเป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา แผนการปฏิบัติการประจำปี ให้มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา สภาพเหตุการณ์ในปัจจุบัน และปัญหาความต้องการของสถานศึกษา เพื่อที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ โดยผ่านกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานและสรุปผลการดำเนินงาน โดยผู้บริหารได้วางแผนการทำงานโดยมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา โดยใช้เทคนิค Swot Analysis ทั้งสภาพภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคและสภาพภายใน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษา โดยการนิเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์สอดคล้องกับบริบทและหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อผู้เรียนในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อม เพื่อส่งต่อผู้เรียนเข้าร่วมกับผู้เรียนในโรงเรียนปกติ หรือโรงเรียนเฉพาะความพิการทุกประเภทในจังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการวางแผนทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาอันจะเห็นได้จากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565 ซึ่งผลการประเมินในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับยอดเยี่ยม และมาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับยอดเยี่ยม

1.5 การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำปีจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียน ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรืออาจพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ โดยมีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ สื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งของผู้เรียนและครูผู้สอน

2. การศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำปีจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำปีจังหวัดกาฬสินธุ์ ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมพัฒนาการผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้รับเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับสภาพความพิการและมีการพักผ่อน มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ตามช่วงวัย (12 Senses) จัดกิจกรรมสัมพันธ์กับธรรมชาติของโลกและวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน จัดกิจกรรมในการพัฒนาฟื้นฟูผู้เรียนตามความพิการและพัฒนาการของแต่ละบุคคล จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เน้นคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพในการจัดกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมประจำวัน มีกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ แผ่เมตตา ทำสมาธิ แอ่งข่าวสารประจำวัน การจัดกิจกรรมวงกลมซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามฐานการเรียนรู้ ช่วงเช้าการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามฐานการเรียนรู้ช่วงบ่าย และกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านและให้บริการตามบ้านของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่บ้านตามแนวการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและครอบครัว ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยผู้ดูแลหรือสมาชิกในครอบครัว เพื่อบ่มเพาะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทักษะพื้นฐาน กลุ่มทักษะการดำรงชีวิตและทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ หรือที่เรียกว่า “นาฬิกาชีวิต” ซึ่งเป็น แผนภาพแสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและครอบครัว สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล การจัดระยะเวลาเรียน มีการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 ภาคเรียน ต่อ 1 ปีการศึกษา ภายใต้งบประมาณการเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 90 วัน ใช้เวลาอย่างน้อย 18 ชั่วโมง/สัปดาห์

2.2 การวัดผลและประเมินผล ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำปีจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการนำข้อมูลต่าง ๆ ของผู้เรียนมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในระหว่างการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้มีการพัฒนาและทบทวนแผนฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทั้งนี้ กสทชชีพและผู้ปกครอง ต้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตาม ช่วงอายุซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์กำหนดเป้าหมายคุณภาพของ เด็กโดยยึด พัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการประเมินพัฒนาการ ด้านร่างกายนั้น จะมีการประเมินน้ำหนักส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การเคลื่อนไหว และการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกายและการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่าง ประสานสัมพันธ์กัน การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการประเมินความสามารถในการ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถความรับผิดชอบในการทำงาน ความรู้สึกถูกผิด ความมีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัคอดออมและพอเพียง การประเมินพัฒนาการด้านสังคม เป็นการประเมินความมีวินัยในตนเองการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจาก คนแปลกหน้า และสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น การดูแลรักษารวมชาติและ สิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักความเป็นไทย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบ และ เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียน การอ่านภาพและสัญลักษณ์ ความสามารถในการ คิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง การเคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และการประเมินพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะ ความพิการแต่ละประเภท เป็นการประเมินทักษะที่จำเป็นตามประเภทความพิการของแต่ละประเภท การวางแผนเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการ เช่น สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัย แบบประเมินเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual : DSPM) หรือ แบบประเมินส่งเสริม พัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง (Developmental Assessment and Intervention Manual: DAIM) แบบบันทึก พฤติกรรม เหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก การบันทึกรายวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรมโดย นำสภาพที่พึงประสงค์ที่นำมากำหนด เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ หน่วยการเรียนรู้จะต้องเชื่อมโยงไปยัง จุดประสงค์ของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน พัฒนาการ ครูผู้สอนมีการวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับกิจกรรม โดยใช้การสังเกต พฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยกับผู้เรียน เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ ในการวัดและ ประเมินผล มีวิธีการและเกณฑ์การประเมินใช้การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของพัฒนาการแต่ละด้านที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ซึ่งเกณฑ์ในการประเมินผลจะนำไปสู่การสรุปผล การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีเกณฑ์ด้านพัฒนาการ เป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัดสินเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง ด้านกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนให้ตัดสินใจเป็น ผ่าน และไม่ผ่าน ผลการประเมินพัฒนาการ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และนำข้อมูล ที่ได้ไปใช้ในการสื่อสารกับ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 การนิเทศการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ กระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงาน พบว่า โดยผู้บริหารได้วางแผนการทำงาน

โดยมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา โดยใช้เทคนิค Swot Analysis ทั้งสภาพภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคและสภาพภายใน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษา โดยการนิเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์สอดคล้องกับบริบทและหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อผู้เรียนในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะ แรกเริ่ม พื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อม เพื่อส่งต่อผู้เรียนเข้าร่วมกับผู้เรียนในโรงเรียนปกติ หรือ โรงเรียนเฉพาะความพิการทุกประเภทในจังหวัด กาฬสินธุ์ จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษาของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการนิเทศตามกรอบวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ชัดเจนในการ พัฒนาการ จัด มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวการปฏิรูปแผน การศึกษาแห่งชาติและสอดคล้องกับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ กระบวนการ PDCA ในการดำเนินงาน มีการวางแผนการทำงาน และดำเนินการตามแผนตามกรอบ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ มีระบบการบริหารงานวิชาการในรูปแบบคณะกรรมการ ตามโครงสร้างการ บริหารงาน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้าน สติปัญญา อีกทั้งยังพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในการ ปฏิบัติ กิจกรรมประจำวัน การอยู่กับสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น และความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งภูมิปัญญาไทยตาม ศักยภาพของผู้เรียนผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพตามกระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เหมาะสม กับทุกกลุ่มเป้าหมาย ตามหลักสูตรสถานศึกษา

2.4 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีผลการพัฒนาผู้เรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ที่แสดงออก ถึงความรู้ความสามารถตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนการให้บริการ ช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สามารถเข้าสู่บริการช่วงเชื่อมต่อหรือการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การอาชีพหรือการดำเนินชีวิตในสังคมได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลสูงกว่าที่สถานศึกษากำหนด ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความภูมิใจในท้องถิ่นและ ความเป็นไทยสูงกว่าที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการบริหารและการจัดการ มีระบบบริหารจัดการ คุณภาพของสถานศึกษา ที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อ ต่อการเรียนรู้ มีเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากแหล่งเรียนรู้ตามศักยภาพและประเภทของความพิการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบริหารจัดการผู้เรียน โดยเน้น การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ครูรักเด็ก ให้เด็กรักครู และรักที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและ ประเมินผลที่เหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ สื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าหา ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งของผู้เรียนและครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งเสริมและ

สนับสนุนให้ครู สามารถจัดทำหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง รวมทั้งนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณ์ญาณ ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า และกระตุ้นให้ ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะส่งผลให้ผู้สอนมีการพัฒนาและการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องวางแผนจัดทำและจัดหาพร้อม ๆ กับการเตรียมแผนการเรียนรู้ และแนวทางในการพัฒนาร่วมกับผู้ปกครอง อีกทั้งการพัฒนาโปรแกรมสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ CAPER เพื่อการศึกษา เด็กพิการและการปกป้องคุ้มครองเด็กพิการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ด้วยฐานข้อมูลระดับ BIG DATA ที่สามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลและอภิปรายผล

1. แนวคิดและองค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา

2. การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผลการดำเนินงานด้านหลักสูตรมีการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำทุกปีการศึกษา ครอบคลุมทุกประเภทความพิการโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพในการจัดกิจกรรมการออกแบบและการจัดการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์หลักสูตรและนำหลักสูตรมาออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษามีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวศยา แสงทอง (2564) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์เรียนรู้การจัดเนื้อหาสาระ การสำรวจความต้องการ การประเมินผลและวิธีการประเมินผล และการกำหนดวัตถุประสงค์ ในด้านการวัดผลและประเมินผล มีการวัดและประเมินผลในรูปแบบของการประเมินพัฒนาการ ซึ่งการประเมินพัฒนาการอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 18 ปี โดยการมีส่วนร่วมของนักสหวิชาชีพและผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราเสฏฐ์ เกษีสังข์ (2559: 252) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการ การวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การส่งเสริมความรู้และทักษะในการวัดและประเมินผลการศึกษา การจัดระบบการวัดและประเมินผลการศึกษา การจัดกระบวนการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา การนิเทศติดตามการประเมินการจัดการศึกษามือถือประกอบสำคัญ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นภารกิจของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการพัฒนาศักยภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้

สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปาจริย์ หงส์แก้ว (2563: 196) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน ขอบข่ายของการนิเทศภายใน กระบวนการนิเทศภายใน และประสิทธิผล การนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีการเน้นและพัฒนาจุดอ่อนของระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาทั้ง 6 ขั้นตอน โดยการใช้กระบวนการควบคุมคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา การพัฒนา จัดระบบโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรที่ชัดเจน บุคลากรทำงานตรงความรู้ ความสามารถ มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริม และสร้างความตระหนัก พร้อมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในงานที่รับผิดชอบทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563:71) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมบริหารตามโครงสร้างและบริบทของโรงเรียน มีการระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา แต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ละครายงานผลการประเมินตนเองให้มีคุณภาพ และด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยจะเห็นได้ว่าการคิดค้นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมถึงสามารถนำมาเป็นฐานข้อมูลในการเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ตรีสุธน ศรีศักดิ์บางเตย (2562: 62) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยา ด้านบุคลากรและการจัดเก็บข้อมูลจากภายในและภายนอกองค์กรมาไว้รวมกันอย่างเป็นระบบโดยได้เสนอแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ การกำหนดมาตรการในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ การจัดการศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาสมรรถนะให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ และโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ การฝึกอบรมการจัดทำสื่อการเรียนการสอน โดยใช้นวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์และสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งควรมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นหลักสูตรหลักเพียงหลักสูตรเดียวเพื่อความเป็นเอกภาพ
2. ด้านการวัดและประเมินผลควรส่งเสริมให้มีการใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางเดียวกันและสามารถพัฒนาไปพร้อม ๆ กันได้ทั่วประเทศอย่างมีคุณภาพ
3. ด้านการนิเทศการศึกษาควรมีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเดียวทั่วประเทศและมีกระบวนการดำเนินการที่ชัดเจนครอบคลุมทุกกลุ่มบริหารงาน

4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษมีความชัดเจนแล้วแต่ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้นและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

5. ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษาควรมีการขยายการใช้ระบบโปรแกรม CARPER ให้ครอบคลุมทุกจังหวัดเพื่อใช้บริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการจัดทำกรณีศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการในส่วนของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา และโรงเรียนเฉพาะความพิการที่มีบริบทความรับผิดชอบที่อาจมีข้อค้นพบหรือบริบทที่ต่างจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์. (2565). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.)
- ตรีสุธน ศรีศักดิ์บังเตย. (2562). *แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ*. (การค้นคว้าอิสระ. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.)
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2563, 23 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 44 ง. หน้า 9.
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนท และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 31-48.
- ปาจริย์ หงส์แก้ว. (2563). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. (วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.)
- มยุรี วรวรรณ (2563). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม*. (การค้นคว้าอิสระ. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.)
- วราเสฏฐ์ เกษิสังข์. (2559). *การบริหารจัดการการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. (วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.)
- อวิศยา แสงทอง. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)*. (การค้นคว้าอิสระ. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.)
- Chaiyadith, J., Kesompat, P., Ployduangrat J. and Sesan. (2017). *A Development of School Resources Management Model for the Private Vocational College Using Lean Thinking Concept*. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(1), 198-210.
- Ussavanuphap, A., Kesonpad, P., Boontima, R. and Wattananarong. A. (2017). *The Multilevel Factors Affecting the Educational Effectiveness of Education Institutes under Vocational Education Commission in the Bangkok Metropolitan Area*. *Journal of MCU Peace Studies*.